

Pas fiskene rigtigt, så de lever i mange år

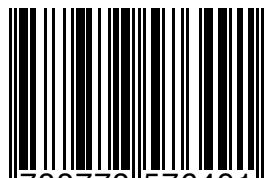
Her præsenteres de mest almindelige bassinfisk og nogle af de mere specielle arter, så der skulle være mulighed for at finde passende fisk til alle bassinstørrelser.

Også de mange avancerede hjælpemidler til at give fiskene et godt vandmiljø omtales.

Pas på dine kostbare fisk og giv det et godt liv ud fra denne bogs kompetente vejledning.

Forfatterne er blandt vore største fiskeeksperter og har skrevet en lang række bøger om hold af fisk.

ISBN 978-87-7857-649-1

9 788778 576491

Benny B. Larsen
F. Ingemann Hansen

Havens fisk

Vælg de rigtige fisk til havedammen

Benny B. Larsen • F. Ingemann Hansen • Havens fisk

Atelier

Benny B. Larsen
F. Ingemann Hansen

Havens fisk

Atelier

© 2009 Tekst og billeder:
Benny B. Larsen og F. Ingemann Hansen
© 2009 Forlaget Atelier
www.atelier.dk
ISBN 978- 87-7857- 649-1
Udgivet som ebog 2013

Må ikke kopieres!

Vi takker følgende for beredvilligt at have hjulpet os med materialer til fotografering samt adgang til deres haver og havebassiner: Aqua Nautica ApS, Aqua Interiör, Pond Team AB, Dankoi ApS, Superkoi, Lars Andersson, Pär Schyllander, Klaus Nielsen, Birgit Friis, Martin Nielsen, Jesper Lynge, Flemming Elhøj

Billede titelblad: *Nymphaea marliacea rosea*

**Se alle bøgerne på
www.atelier.dk**

INDHOLD

Indledning	6
Havedammen	8
Pumper	11
Filtre	13
Efterår og vinter	18
Fiskens anatomi	19
Gode råd om køb af fisk	21
Sundhed og sygdom	23
Foder og fodring	25
Guldfisk	27
Koi	34
Guldskalle	40
Guldemde	41
Guldsuder	42
Græskarpe	43
Rudskalle	45
Diamantstør	46
Sibirisk stør	48
Sterlet	49
Sølvkarpe	51
Solaborre	54
Næse	56
Grundling	57
Amerikansk rødfinnebarbe	59
Bitterling	60
Elritse	62
Flodkrebs	63
Gæster i haven	64
Faunaforforskning	69
Indeks	70
Litteratur	71

*Nymphaea Madame Wilfron Gonnère,
Nymphaea "Red Spider",
Nymphaea marliacea chromatella.*

Et velbeplantet foliebassin i en aflang form med stenopbygning med tilløbende vandløb. Bassinet er anlagt langs hækken ind til naboen og en for tæt placering til hækken kan give problemer både ved klipning af hækken og ved servicering af bassinet. Sørg for at have så meget plads mellem hæk og bassin, at man let kan passere. Plastikhejren er sat som skræmmemiddel mod fiskehejren, der sjældent jager ved en sø, hvor der i forvejen er en hejre.

I de seneste 5-10 år er interessen for den private havedam, eller som man efterhånden kalder det "vand i haven", steget voldsomt, og det har også udmøntet sig i flere bøger om anlæg og vedligehold af havedammen. I denne bog har vi lagt mere vægt på de fisk, man kan holde i en havedam, og behandler derudover kun de vigtigste områder indenfor denne forholdsvis nye hobby "Fiskehold i haven". Der er ingen tvivl om, at den stigende interesse hos havefolket har medført en forøget interesse fra fabrikanternes side til at udvikle nye og spændende artikler indenfor de tekniske hjælpemidler, og det har tydeligst vist sig i den rivende udvikling indenfor springvands- og filterpumper samt det efterhånden meget store udvalg af filtre med og uden UV-C lys.

Det at have sin egen lille "sø" i haven giver en helt ny dimension til havehobbyen. Der kommer mere liv i haven, ikke alene havedammens fisk men også nye gæster i haven som f.eks. frøer, tudser, salamandre samt fugle, der får mulighed for drikke- og badevand. Også havedammens beplantning bringer nye planter og farver til haven, ligesom muligheden for springvand, vandløb og vandfald ikke alene giver nye synsindtryk, men også nye lyde af plaskende eller rislende

vand. De sidste år har desuden tilført markedet mange forskellige artikler indenfor vandbehandling, belysning og dekorationer, så kun fantasien sætter efterhånden grænser for havedammens udformning og dekorative virkning.

Om man har et stort foliebassin eller en lille formstøbt dam betyder ingenting. Vandet skaber nye muligheder, og hvad fiskene angår, er det bare med at vælge de rette til det forhåndenværende bassin. Man kan godt holde nogle få små fisk i selv de mindste formstøbte bassiner, og der skal såmænd ikke mere end nogle få hundestejler eller lig-

nende til at sætte liv i dammen. Vi har i denne bog omtalt ikke alene de mest almindelige bassinfisk, men har også taget nogle af de mere specielle arter med, så der skulle være mulighed for at finde passende fisk til alle bassinstørrelser. Hvis nogle af arterne ikke umiddelbart kan fås hos din lokale handlende, er der sikkert mulighed hos andre. Det kan ofte godt betale sig enten at vente til de ønskede arter kan skaffes hjem eller søge lidt efter dem hos andre handlende. Såvel planteskoler, dyrehandlere og specialbutikker indenfor vand i haven har mulighed for at skaffe spændende arter og farvetyper hjem.

Et stort og smukt havebassin, der på alle sider er omkranset af lavt voksende stedsegrønne træer. Ved at anvende stedsegrønne undgår man en masse nedfaldne blade om efteråret.

HAVEDAMMEN

Større hoveddamme

Selv om denne bog først og fremmest handler om fiskene i hoveddammen vil vi dog ikke undlade ganske kort at behandle de vigtigste emner indenfor udendørs fiskehold. Valg af bassin er selvfølgelig yderst vigtigt, og her står vi overfor det første problem. Skal vi vælge et formstøbt bassin, som jo sparer os for meget arbejde eller skal vi tage fat på opgaven fra bunden og vælge et foliebassin.

Fordelen ved det formstøbte bassin er, at hele arbejdet med at grave, placere og anlægge med nogle gode venners hjælp

kan klares på en enkelt dag,

medens ulempen er

bassinets begrænse-

de størrelse og dybde.

Formstøbte bassiner

kan fås i størrelser fra ca.

150 til ca. 3800 liter, men hvis

man vil have mere end nogle

ganske få mindre fisk i bassinet,

bør man nok ikke gå meget

under 1.500-2.000 liter, da mindre

bassiner oftest ikke er dybe nok. De

formstøbte bassiner produceres i plast

(HDPE) op til ca. 2000 liter med en dybde på

max 80 cm eller i glasfiber op til ca. 3.800 liter

og med en dybde op til 1 meter. Da den frost-

fri grænse i en streng vinter her i landet

beregnes at være 80 cm, bør man altså ikke

holde fisk i bassiner lavere end dette, hvis

man ikke har mulighed for at lade fiskene

overvinde i et akvarium eller lignende under

frostfri forhold.

Med foliebassinet vil vi tage ulemperne

først og de er det store arbejde, der skal investeres i projektet. Der skal planlægges, tegnes, opmærkes, graves, lægges bundlag

(fiberdug el. lign.), lægges folie osv. osv., alt i

alt et arbejde, der let kan tage en ferietid.

Formstøbte bassiner fås i størrelser fra ca. 150 til ca. 4000 liter. Dette er på ca. 1500 liter og er forsynet med plantehylder i flere niveauer. Et godt startbassin med plads til en lille flok guldfisk.

Fordelen er til gengæld, at man selv kan bestemme hoveddammens størrelse, form og dybde, man kan lave lavvandede områder, hvor fugle, padder og andre dyr har let adgang til vandet, ligesom man kan lave dybe områder, hvor fiskene kan trække ned, når det er nødvendigt på grund af vandtemperatur o.l.

Om man vælger det ene eller det andet, er helt op til den enkeltes lyst, interesse og pengepung. Vi vil dog anbefale, at man ikke starter for småt op, hvis man er interesseret i at holde fisk i hoveddammen.

Hvis valget falder på det formstøbte bassin, så brug tid til at køre ud til byggemarkeder, planteskoler, havecentre og specialbutikker med hoveddamsartikler og se på så mange forskellige størrelser og faconer som muligt. Fald ikke for det første det bedste tilbud, men køb så stort (og dyrt) et bassin som pengepungen og interessen kan klare.

Hvis valget falder på foliebassinet ligger valget mellem en PVC folie (normalt med en tykkelse af 0,5-0,8 mm) eller en EPDM-gummifolie (normalt med en tykkelse på 1 mm). PVC folien er billigst, men efterhånden er EPDM-gummifolien kommet så langt ned i pris, at dette materiales større elasticitet, længere holdbarhed, større smidighed og evnen til at tåle meget store belastninger til fulde opvejer den højere pris. Der findes flere bøger og brochurer (se litteraturlisten bagest i bogen), som i detaljer behandler planlægning, anlæg og indretning af hoveddamme, men som en tommelfingerregel bør man især tænke på:

1. Placer hoveddammen så tæt på en evt. terrasse, at man herfra kan nyde planter, fisk og det øvrige dyreliv. En yderligere fordel ved en placering forholdsvis tæt ved huset er let adgang til el og vand og mulighed for at hol-